

HUMAN ACTIVITIES

HUMAN ACTIVITIES BESTUURSVERSLAG 2025

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. PROGRAMMAVERSLAG	4
2.1 LEREN	4
2.1.1 CATPC in het Van Abbemuseum en andere exposities en lezingen	4
2.1.2 Now You Know — lesprogramma	7
2.1.3 Ecole Luyalu — onderzoek en ontwikkeling	8
2.2 GRAVEN	9
2.2.1 Now You Know in de Cacaohaven	9
2.2.2 Graaf Waar Je Staat / Dig Where You Stand	9
2.3 BOUWEN	10
2.3.1 Dawn of the Post-Plantation	11
2.3.2 White Cube Zeeland	12
3. PUBLIEK EN BEREIK	15
4. ORGANISATIE EN BESTUUR	19
5. FINANCIËLE VERANTWOORDING	21
BIJLAGE: TOEPASSING VAN DE CODES	23
<i>Fair Practice Code</i>	23
<i>Governance Code Cultuur</i>	23
<i>Code Diversiteit & Inclusie</i>	25
BIJLAGE: NEVENFUNCTIES BESTUUR	27
BIJLAGE: PRESENTATIES EN BEZOEKEN EN DEELNEMERS	28
BIJLAGE: PUBLIEKSBEREIK VIA MEDIA	31
BIJLAGE: PARTNERS	34

HUMAN ACTIVITIES

Institute for Human Activities Bestuursverslag 2025

1. Inleiding

Institute for Human Activities (IHA), ook wel 'Human Activities', gelooft dat kunst over ongelijkheid deze ongelijkheid op kan heffen, niet symbolisch, maar in reële, materiële termen. Onze missie is dat ook daadwerkelijk te doen: een programma creëren dat ongelijkheid opheft middels kunst.

Sinds 2010 ontwikkelden we een methode waarmee een van de meest gemarginaliseerde bevolkingsgroepen op aarde middels kunst haar land, kapitaal en politieke positie terugneemt. Met het vierjarig programma LEREN, GRAVEN, BOUWEN zetten we deze methode van reverse gentrification in Nederland in: de geleerde lessen en de oplossingen uit Lusanga toepassen voor Nederland, met betere, meer inclusieve, lokaal gewortelde en meer impactvolle kunst als gevolg en minder ongelijkheid in de wereld.

We opereren vanuit Amsterdam en Zeeuws-Vlaanderen: beide zijn relevante locaties.

Amsterdam als thuishaven van een rijke infrastructuur, die deels gebouwd is dankzij het plantagesysteem. Het Stedelijk bijvoorbeeld, is gebouwd niet alleen met de winsten van plantagearbeid, maar ook met speculatie op oneindige voortzetting van toekomstige winsten van plantages, en de cacaohaven, een van de grootste opslagplaatsen van onbetaalde arbeid ter wereld. Zeeuws-Vlaanderen, een regio met een gekoloniseerd verleden, waar veel mensen zich niet serieus genomen voelen, geen inbreng mogen leveren, en die voelen dat kunst niet voor hen is. Juist zij staan in het midden van zowel de problemen als de oplossingen, juist naar hen moet geluisterd worden.

Human Activities opereert internationaal op het hoogste niveau. Het Nederlandse programma is onlosmakelijk verbonden aan, en bestaat alleen samenhang met de internationale activiteiten, en andersom. Het internationale programma – het *proof of concept* dat CATPC levert door daadwerkelijk met kunst materiele verandering teweeg te brengen – is essentieel voor het Nederlandse programma. Het bij elkaar brengen van de uitersten van de globale waardeketens, van gemeenschappen wereldwijd is het fundament van ons werk, met niet louter symbolische, maar reële, materiele, impact. Het bijeenbrengen van gemeenschappen, het leren van elkaar, het herkennen van het gedeelde belang, in plaats van zogenaamde tegengestelde belangen, zoals diverse groepen ons op levensgevaarlijke wijze wil doen geloven, is van levensbelang.

Het jaar 2025 was voor ons het post-Venetië Biënnale jaar. De realisatie van het Nederlands Paviljoen was een enorme productie, met 24 kunstenaars, 21 nieuwe sculpturen, 3 nieuwe films. Het was een jaar waarin we moesten bijkomen, maar ook konden oogsten, van de Biënnale. Meer kunstverkoppen, toetreding van CATPC tot de ArtReview Power 100 lijst -de 'Quote 500' van de kunstwereld-, verzoeken voor samenwerking van zowel Nederlandse als internationale musea.

HUMAN ACTIVITIES

Het was ook het jaar waarin we onze geliefde voorzitter Derk Sauer verloren. Totaal onverwacht kwam hij door een ongeval om het leven. Derk heeft ons veel gebracht en geleerd. We missen hem. Maar vooral verheugen we ons in het feit dat hij zich jarenlang heeft willen inzetten voor onze organisatie en onze missie. We koesteren en eren zijn nagedachtenis.

Het bestuur is de directie en medewerkers dankbaar voor hun tomeloze inzet en passie om de idealen van Human Activities om te zetten naar concrete programma's en betekenisvolle presentaties, van Venetië tot Lusanga tot Eindhoven.

Het bestuur,

Michaela van Wassenauer, Anton Kramer, Gert Jan van den Bergh, Delya Allakhverdova, Azu Nwagbogu

HUMAN ACTIVITIES

2. Programmaverslag

Het programma LEREN, GRAVEN, BOUWEN wordt uitgevoerd in vier jaren. Human Activities werkt nomadisch: we hebben geen eigen presentatieplek, en werken samen met partners. Omdat we hierin afhankelijk zijn van de agenda's en ontwikkelingen van partners en van de ontwikkelingen in de sector, zijn we een adaptieve organisatie. Hierbij moeten activiteiten soms worden aangepast, soms moeten we de volgorde omdraaien, soms locaties aanpassen. Gedurende de vier jaren voeren we het programma uit. Onze werkwijze van co-creatie is een precair proces op allerlei gebied. Het betekent dat processen niet altijd onmiddellijk leiden tot publieke presentaties. In 2025 hebben we in belangrijke mate ingezet op het proces, en in mindere mate - maar nog altijd significant - op product. Dit geduldige en precieze werk van zaaien, en de daarbij geleerde lessen, zal in de loop van de programma-periode zorgen voor een rijke oogst. Fluctuaties tussen de jaren zullen bestaan, en over het geheel van de vier jaren voeren we de beoogde en afgesproken activiteiten uit.

2.1 LEREN

Zoals we in het plan schreven, gaat in LEREN het publiek, de lokale gemeenschappen, luisteren naar de plantage. We richten ons op de volgende vragen: kan dekolonisatie van musea meer betekenis hebben indien de gemeenschappen op de plantages die deze musea hebben gefinancierd zich ook kunnen dekoloniseren? Kunnen die gemeenschappen een gedeeld belang in de toekomst van die musea krijgen? Het stelt vervolgens de vraag: Wat kunnen mensen in Nederland, maar ook daarbuiten, daarvan leren? Hoe kan kunst weer betekenisvol worden? Doel is de kruisverbanden tussen Lusanga en het publiek aan te tonen en onderlinge solidariteit te bewerkstelligen. Met het Van Abbemuseum als opening, volgde gedurende 2025 een reeks exposities en lezingen waarin het publiek kon leren van de plantage.

2.1.1 CATPC in het Van Abbemuseum en andere exposities en lezingen

De expositie *Two Sides of the Same Coin* van CATPC in het Van Abbemuseum in Eindhoven (21 dec 2024 tm 3 maart 2025) was het startschot van LEREN, GRAVEN, BOUWEN. Het vond plaats direct na afloop de Biënnale in Venetië 2024, en werd wereldwijd de eerste tentoonstelling waarin een gemeenschap van plantagearbeiders reflecteerde op de collectie van een vooraanstaand museum, en de 'meesters' in de kunstgeschiedenis, die feitelijk door de arbeid op de plantages zijn aangekocht, en opgehangen in gebouwen die met winsten uit plantages zijn gefinancierd.

De arbeid van plantagegemeenschappen wereldwijd heeft de belangrijkste Nederlandse musea voor hedendaagse kunst, zoals het Stedelijk Museum en het Van Abbemuseum, baksteen voor baksteen betaald. Hoewel musea hun koloniale verleden onderzoeken, divers en inclusief pogen te zijn, kan naar onze mening van dekolonisatie van een museum pas sprake zijn als de plantagearbeiders zich ook zelf kunnen dekoloniseren en er een vorm van restitutie plaatsvindt, en de plantagearbeiders worden uitgenodigd om over de toekomst van het museum te komen debatteren.

In de tentoonstelling *Two Sides of the Same Coin*, werd die verbinding wel gelegd; de connectie tussen de arbeid van de plantagearbeiders, de kunst van CATPC, de

HUMAN ACTIVITIES

geschiedenis van de koloniale moderniteit, en de kunsthistorische collectie van het Van Abbemuseum. De tentoonstelling werd gecureerd door Hicham Khalidi en Charles Esche – voor hem was het de laatste expositie voor zijn vertrek uit het Van Abbemuseum. De centrale vraag was: Hoe kunnen bestaande musea hun schatplichtigheid aan de plantage vereffenen en zorgen dat kunst bijdraagt aan dekolonisatie?

Voorafgaand aan de expositie CATPC de gemeenschap die de bouw van het Van Abbe heeft gefinancierd, eerst toestemming gevraagd om er te exposeren. Een delegatie van CATPC reisde naar Medan, Indonesië. „Zonder jullie zouden we nooit hebben geweten dat er een museum in Nederland is gebouwd dankzij het werk van onze voorouders” aldus de plantagearbeiders. Van het bezoek is een film gemaakt, die onderdeel was van de expositie.

Het publieke programma draaide om herstel en restitutie. Deelnemers aan deze opening waren Hicham Khalidi, Charles Esche, CATPC, Renzo Martens en VMFA's curator Afrika Endy Ezeluomba. Speciaal was de aanwezigheid van Dominique Thibault, achternicht van Balot — de agent van het koloniale bewind die tijdens een Pende-opstand werd gedood. Voor de tentoonstelling bracht zij een bijzonder document mee: een originele brief die Balot vanaf de plantage aan zijn schoonmoeder had geschreven, drie maanden voor zijn dood. Samen met CATPC – hun voorouders stonden in de koloniale geschiedenis tegenover elkaar – plaatste ze de brief in een vitrine naast het beeld van Balot.

De aanpak was vernieuwend: de tentoonstelling benoemde publiekelijk de koloniale herkomst van het museum en betrok zowel Congolese als Indonesische gemeenschappen in het proces. Dit leidde tot brede (inter)nationale aandacht en een publiek van 17.427 fysieke bezoekers. De tentoonstelling werd gemiddeld met een 9.3 beoordeeld.

TOOLKIT “Seven Easy Steps for Museums to Liberate the Plantations that Funded Them”

De expositie was een aanleiding om handvatten te formuleren waarmee ook andere instituten in Nederland en wereldwijd zich daadwerkelijk kunnen dekoloniseren. IHA en CATPC ontwikkelden daartoe in 2025 een toolkit die andere musea kunnen inzetten om de plantages te dekoloniseren en strategieën om tot restitutie te komen en tot inspraak van de brongemeenschappen. De toolkit is te vinden op [whitecube.online](https://whitecube.nl), het online platform van het museum op de plantage, en de websites van CATPC en Human Activities.

Publieke aandacht voor de toolkit

Deze toolkit is op 10 november 2025 gepresenteerd in het Wereldmuseum tijdens HERE, Mondriaan Fonds' kennisevent voor nieuwe en ervaren erfgoedprofessionals.

Gerenommeerde media [Artnews](#) en [Art Africa News](#) besteedden aandacht aan de toolkit. Joke de Wolf, voorzitter van AICA Nederland, besprak in oktober 2025 de toolkit op de jaarlijkse internationale AICA-conferentie (de internationale vereniging van kunstcritici) in Johannesburg.

Het Stedelijk Museum Amsterdam zal de toolkit in 2026 toepassen in hun eigen onderzoek naar het koloniaal verleden van het SMA, waarbij CATPC in een reeks gesprekken in het Stedelijk geconsulteerd zal worden.

EDUCATIE

HUMAN ACTIVITIES

De expositie in het Van Abbemuseum was het startschot van een langlopend lesprogramma voor de jeugd, dat we hieronder (2.1.2) uiteen zullen zetten.

MUSEUMSHOPS

Naast beïnvloeding van (Nederlandse) musea, bieden we ook het publiek zelf de mogelijkheid direct bij te dragen aan dekolonisatie van plantages, met een speciaal aanbod in museumshops in heel Nederland, en daarbuiten. We stellen in de winkels kleine schaalmodellen van de White Cube tentoon, liefdevolle zelfportretten van de leden van CATPC in chocola én fair trade CATPC chocoladerepen. Alle opbrengsten gaan naar CATPC die hiermee hun land kopen en herstellen. De werken waren in 2025 te koop in De Oude Kerk, K21 (Düsseldorf), het Cobra Museum, het Wereldmuseum en het Van Abbemuseum. Een aantal kunstinstellingen gaf de miniaturen als kerstgeschenk voor hun team (Stichting Stokroos, het Wereldmuseum).

CBK Zuidoost

Een speciale dag als onderdeel van LEREN, was een bezoek op 4 december 2025 van CATPC aan CBK Zuidoost. Het doel was te leren van elkaar, van elkaars praktijk, en overall als verdere ontmoeting in de langlopende samenwerking. Deelnemers waren teamleden van CBK Zuidoost, van Human Activities, Cedart Tamasala, Mbuku Kimpala en Matthieu Kasiama van CATPC, en een aantal genodigden (w.o. lokale kunstenaars, en de Artist in Residence van dat moment, Ghanese kunstenaar Priscilla Kennedy). De dag begon in de Broedplaats Heesterveld, met presentaties van CATPC, CBK Zuidoost en Priscilla Kennedy, een bezoek aan het AIR appartement (in 2027 zal CATPC een residentie doen), een bezoek aan de Open Ateliers, aan Basisschool Crescendo, aan community garden Brasa Village – over regeneratieve landbouw – en ten slotte CBK Zuidoost om te kijken naar de installatie van BijlmAIR, de jaarlijkse expositie van de residenten van CBK Zuidoost.

VERDERE EXPOSITIES EN LEZINGEN

Exposities

Naast bovenstaand programma omvatte LEREN een reeks groepsshow's waarin bezoekers middels het werk en presentaties van CATPC cq Human Activities konden leren van de plantage. De ondertitel van ZKM's expositie *Fellow Travellers*: "Art as a Tool to Change the World" illustreert het effect.

Een volledige lijst met titels, data en bereik staat in de bijlage. Het totale bezoekersaantal van de exposities, events en lezingen in LEREN bedroeg ruim 177.000 mensen, waarvan ruim 12.000 in Nederland.

Exposities

- Laboratoire Kontempo, Kinshasa, DR Congo, met het Goethe Instituut
- Museum Yet To Be MCAM, Podgorica, Montenegro
- Tensta Konsthall, Stockholm, Zweden
- Volklinger Hütte, Völklinger, Duitsland
- ZKM, Karlsruhe, Duitsland
- Ulaanbaatar, Mongolië
- ACC, Gwangju, Zuid-Korea

Lezingen

HUMAN ACTIVITIES

Connecting Museums to the Plantations That Funded Them, een lezing van Renzo Martens tijdens de Kochi-Muziris Biennale (Let's Talk series), RLV College of Music and Fine Arts, Thrissur, India, 4 Augustus 2025

Lusanga and Brussels, an exploration of decolonial practices, AFIELD Forum: Transitional Justice by Artists met naast Ced'art Tamasala en Renzo Martens, François Makanga, Globe Aroma, Brussel, 28 Mei 2025

Post-Plantation (agora – séminaire écologies post-artistiques) door Renzo Martens, Centre d'art contemporain de Malakoff, Parijs, 4 April 2025

Metals, Mining, and Jewelry: Making the World Anew, seminar van Ariella Aïsha Azoulay en Macarena Gómez-Barris, gastbijdrage Renzo Martens en Ced'art Tamasala (CATPC), Brown University, 10 maart 2025

2.1.2 Now You Know — lesprogramma

Human Activities ontwikkelde samen met de mensen van Nederland Wordt Beter een lespakket voor het voortgezet onderwijs met de titel Lusanga. Now You Know! Het pakket is een mogelijkheid om de diepe verbanden tussen kolonialisme, musea en hedendaagse kunst te verkennen, maar bovenal is het een mogelijkheid -met CATPC als extreem voorbeeld van een gemarginaliseerde gemeenschap die met kunst hun land, geschiedenis en toekomst in handen neemt- een handvat voor gemeenschappen ook in Nederland, een mogelijkheid om zelf met kunst ideeën over de toekomst vorm te geven. De expositie van CATPC in het Van Abbemuseum was het startschot van het programma.

In 2025 hebben we met 10 scholen gewerkt: het Montessori College Eindhoven, het Huygens College Eindhoven, het Vechtdal College Ommen, het Koning Willem I College, het Sint-Joriscollege/Helder, het Augustinianum in Eindhoven, het Rodenborch College in Heeswijk-Dinther en Bernrode in Rosmalen, het Hervormd Lyceum in Amsterdam, het Lodewijk College in Terneuzen, en basisschool de Driesprong in Hoek. De leerlingen van deze scholen werkten met het Now You Know lespakket, maakten eigen werk, en ontmoetten de leden van CATPC.

We zoeken uitdrukkelijk deze spreiding op; we vinden het belangrijk dat regio's die vaak over het hoofd worden gezien als het gaat om kunst, wel gehoord en gezien worden.

Leden van CATPC gingen op bezoek bij deze scholen, en de leerlingen bezochten CATPC's expositie in het Van Abbemuseum. Leerlingen maakten als onderdeel van het programma hun eigen kunstwerken, waarin zij uiting gaven aan hun ideeën over land, geschiedenis, en toekomst.

Ook de schoolkinderen in Zweden uit de nabije omgeving van het museum hebben in de Tensta Konsthall het lespakket *Now You Know* gevolgd, gecombineerd met een bezoek aan de tentoonstelling daar.

Expositie van Nederlandse kinderen in de White Cube Lusanga en online.

De kunstwerken die leerlingen van het Lodewijk College maakten als onderdeel van het Now You Know lespakket, zijn naar de White Cube in Lusanga gebracht. Daar heeft CATPC, samen met de leerlingen van de CATPC's Ecole Luyalu des Enfants – een groep van 80 kinderen tussen 4 en 18 jaar, de expositie *Echo's van de Dag* ingericht. De leerlingen uit Lusanga en Terneuzen hebben met elkaar gesproken over hun kunstwerken. Tijdens de

HUMAN ACTIVITIES

feestelijke opening was er een videoverbinding tussen de White Cube Lusanga en het Lodewijk College, waarin de leerlingen uitwisselden over hun werk en leven. De kinderen van de Ecole Luyalu verzorgden de rondleidingen in de White Cube voor de lokale gemeenschap.

Tweede lespakket

In de loop van 2025 hebben we het lespakket verder ontwikkeld naar een tweede lessenreeks. Gekoppeld aan de ontwikkeling van de White Cube Zeeuws-Vlaanderen, worden leerlingen uitgenodigd om na te denken over wat een museum voor hen kan zijn. Dit lespakket is voor het eerst gegeven in december 2025, voor 360 leerlingen in de projectweek en expositie “LEREN, GRAVEN, BOUWEN” (zie verder onder 2.3.2).

2.1.3 Ecole Luyalu — onderzoek en ontwikkeling

Ecole Luyalu is een langlopend educatief project, een autonome en informele school, waarmee artistieke middelen ingezet worden als instrument voor restitutie, voor sociale, land-, gender- en klimaat-rechtvaardigheid. Het is de motor achter het programma LEREN, GRAVEN, BOUWEN. Het heeft twee doelen: enerzijds, het vergaren van kennis en bouwen van een netwerk voor het outsourcen van kennis, waarmee CATPC autonoom kan opereren in het bereiken van zijn missie, en anderzijds, het delen van hun kennis en ideeën met de rest van de wereld. Het delen van de kennis en inzichten van deze gemeenschap is een van de fundamenteën van LEREN, GRAVEN, BOUWEN.

De Ecole Luyalu richt zich in Lusanga niet alleen op de CATPC leden maar ook op kinderen, en op de vrouwen die op de plantages werken. Zo wordt de kennis en netwerk bij de toekomstige generaties geborgd, en wordt voorkomen dat er een ‘kunst-elite’ ontstaat. Het curriculum omvat les in taal (Kikongo, Engels, Frans), computer, medicinale planten, regeneratieve landbouw. Daarnaast reizen de leden van CATPC en delen de kennis en netwerk met de gemeenschap in Lusanga, in hun vaste meetings.

Activiteiten en ontmoetingen in 2025 omvatten: rondleiding en ontmoeting curator MACBA (Barcelona), bezoek aan de Sadikou Oukpedjo tentoonstelling in Galérie Dagoma, de George Adéagbo tentoonstelling in Galérie Mennour, het Louvre, het nieuwe gebouw van Fondation Cartier en uitwisseling met diens curator Jeanne Baral, voormalig Bozart directeur Paul Dujardin, een presentatie met Ariella Aisha Azoulay en Macarena Gómez-Barris op Brown University, US, een interview en publicatie met de British Council over de Balot NFT. CATPC treedt toe tot het netwerk van Afield en neemt deel aan het Afield Forum “Transitional Justice by Artists”, met o.a. een workshop met collectief Selvagem.

In 2025 kondigde Tate Modern aan dat CATPC de research en development grant van Tate Modern’s Infinities Commission 2026 ontvangt. Dit is curatoriele erkenning voor CATPC op het hoogste internationale niveau.

In Nederland waren ontmoetingen met Davarian Baldwin, schrijver van "In the Shadow of the Ivory Tower: How Universities are Plundering Our Cities", en Aloali Kananpour van Confro, een organisatie die maatschappelijke thema's en taboes bespreekbaar maakt door middel van creatieve werkvormen en educatieve programma's, en opnieuw een ontmoeting met de mensen van het Grondstoffenstation Rotterdam. De dag met CBK Zuidoost (zie boven) is bij uitstek ook een onderdeel van het Ecole Luyalu programma.

HUMAN ACTIVITIES

Voor het wetenschappelijke project zijn we in gesprek Godelieve Spaas (lector Kunst, Cultuur, Transitie aan Hogeschool Zeeland of Applied Sciences, wat goed aansluit bij de ontwikkeling van de White Cube Zeeuws-Vlaanderen.

De Nederlandse ontwikkelingsbank FMO, tenslotte, helpt CATPC bij het ontwikkelen van een business case. In dat kader bezocht consultant Jules Ndambu CATPC in Lusanga. Zie ook verderop in het verslag (bij 2.3.1).

2.2 GRAVEN

Zoals we schreven in het meerjarenplan: De programmalijn GRAVEN stimuleert gemeenschappen in Nederland te graven in de eigen sociale, economische en artistieke ondergrond. Terwijl gemeenschappen van plantagearbeiders weinig voordeel behalen bij de programma's van hedendaagse kunst in Nederlandse musea, neemt ook een groot deel van de Nederlandse bevolking de emancipatorische claims van kunst niet serieus. Door te graven worden parallellen zichtbaar, en kunnen gemeenschappen in Nederland net als die op de plantage, zichzelf met kunst ontdekken en vrijmaken, en weer grip op de eigen realiteit krijgen.

2.2.1 Now You Know in de Cacaohaven

Gepland voor 2025, bleek de cacaohaven conferentie met EYE Film dat jaar niet haalbaar. We organiseren in het najaar van 2026 in samenwerking met De Balie de cacaohaven conferentie.

2.2.2 Graaf Waar Je Staat / Dig Where You Stand

In het oorspronkelijke plan LEREN, GRAVEN, BOUWEN, omvat een jaarlijkse iteratie van Graaf Waar Je Staat: beurtelings in Nederland, en in het buitenland. Voor 2025 stond oorspronkelijk een iteratie in Nederland gepland (in het Noord-Brabants Museum), en voor 2026 een in Duitsland (ZKM). Maar door veranderingen en kansen, zijn we hier iets van afgeweken en deden we in 2025 twee iteraties: één in Duitsland, en één in Zeeuws-Vlaanderen. Om de samenhang met het programma te verduidelijken noemden we ze, in plaats van Graaf Waar Je Staat: LEREN, GRAVEN BOUWEN, en voor de internationale iteratie: Learn, Dig, Build.

Duitse editie in K21

Zoals we in ons plan schrijven: we zijn daar waar het publiek is. De voor 2026 in Duitsland geplande iteratie verplaatsten we naar 2025 toen K21 (Düsseldorf) ons uitnodigde voor samenwerking binnen *Land and Soil*. Deze regeneratieve expositie rond vragen over land, bezit en delen, sloot inhoudelijk helemaal aan bij de ideeën en doelen van Graaf Waar Je Staat. Hij omvatte circa dertig internationale kunstenaars en collectieven die werken rond regeneratieve modellen voor het beheer van land en middelen. Voor het Leren, Graven, Bouwen programma ontwikkelden we samen met K21 een tweeledig programma: een conferentie en een educatief programma.

HUMAN ACTIVITIES

In de conferentie gingen leden van CATPC in gesprek met kunstenaars waarbij zij in drie onderdelen -leren, graven, en bouwen- hun eigen praktijk naast die van de deelnemende kunstenaars legden, en bespraken zij hoe ze waardesystemen van kunst, maar ook van land konden uitdagen, en inzetten voor een regeneratieve praktijk. De conferentie bracht zo perspectieven uit de *Global South* en de *Global North* samen. Deelnemers waren Christopher Kulendran Thomas, Havîn Al-Sindy, JP Raether, terra0 (Paul Kolling), Johannes Büttner, Nir Evron, Alex Wissel en Simon Denny. Van deze Learn, Dig, Build is een videoregistratie gemaakt, om te gebruiken om de gegenereerde kennis verder te delen.

Voor het educatieve programma maakten we een Duitstalige versie van het lespakket. De junior kunstenaars en curatoren van K21's Youth Club, en leerlingen van de Lycée Français bezochten de expositie en namen deel aan kleiworkshops met CATPC. Zo groeven zij zelf in hun geschiedenis en land, en gaven hier middels kunst uiting aan. Gedurende de expositie gebruikten de museumdocenten van K21, die ook een training hadden gekregen van Human Activities, dit pakket tijdens de rondleidingen gedurende de expositie. De in dit programma opgedane kennis gebruiken we vervolgens in de programma's die we in Zeeuws-Vlaanderen ontwikkelen.

LEREN, GRAVEN, BOUWEN in Zeeuws-Vlaanderen

Met het Lodewijk College in Zeeuws-Vlaanderen organiseerden we een Nederlandse iteratie van DWYS; ook hier omgedoopt tot LEREN, GRAVEN, BOUWEN. We maakten een tweede versie van het lespakket rond CATPC. CATPC is ook in dit pakket het startpunt, als voorbeeld van een gemeenschap die middels kunst hun land, geschiedenis en toekomst in handen neemt, en vormgeeft. Maar het nieuwe pakket focust vooral op de vraag: hoe kan jij de toekomst vormgeven middels kunst, en bovendien: wat kan een museum daarin betekenen voor jou.

Een groep van 360 leerlingen nam deel aan een vierdaags programma dat leidde tot een door henzelf ingerichte expositie. In groepen deden de leerlingen workshops in alle onderdelen die horen bij de totstandkoming van een expositie: zelf kunst maken (w.o. houtbewerking, sculptuur, fotografie, graffiti, architectuur, artistiek onderzoek) maar ook de organisatie (cureren, inrichten, rondleiden van bezoekers, verslaglegging, social media, catering). Voorafgaand aan de workshops, deden de leerlingen eerst zelf onderzoek in hun eigen omgeving: ze vroegen ouders, burens, grootouders, naar hun verhalen, en reflecteerden daarop. Vervolgens maakten ze op basis hiervan zelf kunstwerken waarin zij deze verhalen en hun ideeën hierover vorm gaven, en richtten hiermee zelf de expositie in, die plaatsvond in Nesse. De leerlingen verzorgden gedurende de vier dagen durende expositie zelf de rondleidingen voor de bezoekers.

Zo vormde deze iteratie van LEREN, GRAVEN, BOUWEN ook een co-creatie sessie voor de totstandkoming van de White Cube Zeeuws-Vlaanderen (zie onder).

Het project trok landelijke en lokale media aandacht (o.a. Telegraaf, NRC, Volkskrant, Radio 1, PZC) en had grote impact op de leerlingen. Zoals een van hen aangaf: „Het project is eigenlijk veel groter dan we denken. Onze kunst is belangrijk. Je kan jezelf uitdrukken.”

2.3 BOUWEN

HUMAN ACTIVITIES

Zoals we schreven in het meerjarenplan: Institute for Human Activities werkt aan een materiële en structurele verandering van het Nederlandse kunstklimaat en daarbuiten, middels kunst. In BOUWEN doen we twee dingen. We bewegen alle partijen die winst halen uit het plantagesysteem ertoe, plantage-arbeidersgemeenschappen te steunen die hun land en waardigheid terugnemen, en dan niet alleen symbolisch, maar ook materieel. Dit wordt een breed actieprogramma waarbij de nadruk ligt op restitutie. In dit spoor bouwen we met de lessen van de plantage een nieuw kunstplatform in Zeeuws-Vlaanderen.

2.3.1 Dawn of the Post-Plantation

De nieuwe film *Dawn of the Post Plantation* toont de queeste van Congolese plantagearbeiders voor gerechtigheid, om zowel musea, kunstenaars als financiële instellingen en bedrijven te bewegen om de uitputtingsslag op de plantages te beëindigen. Deze film vormt het verslag, maar is ook het breekijzer om deuren te openen en op corporate niveau met deze partijen aan tafel te komen en de gemeenschap het land terug te geven. We realiseren de film samen met (o.a.) productiemaatschappij Scenery, BBC, Arte, VPRO en ZDF.

Gekoppeld aan de nieuwe film organiseren we gedurende de vierjarenperiode een reeks acties en events. Deze zijn gekoppeld aan de film, waardoor het zwaartepunt zal liggen rond de release van de film, eind 2026 dan wel begin 2027 (dit zal mede afhangen van het festival waar de film in première gaat). Er zijn een aantal wijzigingen in de uitvoering van de plannen geweest. Het onderdeel rond digitale restitutie met Niet Normaal en De Waag in 2025 ging niet door omdat het hele event, waarvoor Niet Normaal de fundraising deed, niet doorging. We gaan dit in 2026-2027 uitvoeren, net als het DNB project.

Dit voerden we in 2025 uit in het kader van BOUWEN:

FMO

Nederlandse ontwikkelingsbank FMO investeert om “het leven van mensen te verbeteren in die delen van de wereld waar we het grootste verschil kunnen maken.” Human Rights Watch rapport *A Dirty Investment* toont echter dat FMO verantwoordelijk is voor de voortzetting van koloniale praktijken, door te investeren in uitgeputte Unilever oliepalmpplantages waar ernstige mensenrechtenschendingen plaats vinden, en waar mensen 9 dollar per maand verdienen. Kritische Kamervragen hebben FMO nog niet kunnen bewegen tot beleidsverandering.

In 2025 zijn we in gesprek gegaan met FMO. We zijn met hen een traject aangegaan waarin zij de kans hebben ons en CATPC te helpen met het opstellen van een business case, die moet leiden tot financiering van FMO. Als onderdeel hiervan is FMO op werkbezoek geweest bij CATPC in Lusanga. In 2025 betrof dit een eerste traject van samenwerking; dat maakte het beter nog niet het publiek erbij te betrekken. Dit zullen we vanaf 2027 doen.

Alliantie kunstenaars Unilever Series: de Collectie

Kunstenaars als Ai Weiwei, Doris Salcedo, Bruce Nauman, Olafur Eliason en Tino Seghal, namen in het kader van *The Unilever Series* in Tate Modern kritische en geëngageerde artistieke posities in. Hoewel IHA de investeringen in de kunsten van Unilever toejuicht, proberen gemeenschappen van plantagarbeiders in Congo en elders nog steeds te herstellen van Unilevers aanwezigheid. Ook werken deze gemeenschappen nog steeds voor Unilever leveranciers en verdienen daarbij minder dan een dollar per dag.

HUMAN ACTIVITIES

CATPC heeft Ai Weiwei, Doris Salcedo, Bruce Nauman, Olafur Eliasson uitgenodigd om zich solidair te verklaren met inheemse gemeenschappen die hun land van Unilever terugvragen. Het contact leggen met de grootste kunstenaars van deze tijd, is een precair proces, dat zorgvuldigheid vraagt. Je moet de juiste ingang vinden, netwerk bouwen, en geduldig je kans afwachten. In 2025 hebben we voortgebouwd op de stappen van 2024. Voorafgaand aan een eventuele Op-Ed, die als stok achter de deur zou kunnen fungeren, hebben we geïnvesteerd in het opzetten van de juiste relaties en context. De strategie was een bondgenootschap op te bouwen via relaties, en de film *the Dawn* in te zetten als argument. We hebben ook besloten de alliantie uit te breiden van alleen kunstenaars uit de Unilever Series, met kunstenaars die een relatie hebben met DR Congo of het plantagesysteem. Met de juiste toezeggingen op zak, konden we publiek gaan met dit project.

Begin 2026 werd het harde werken en het geduld beloond, en kregen we toezeggingen van Ai Weiwei, Olafur Eliasson, Marlene Dumas, Luc Tuymans, Ibrahim Mahama, Jan Dibbets, Chéri Samba en Lydia Ourahmane. CATPC is op bezoek geweest bij Ai Weiwei en Olafur Eliasson, en deze bezoeken worden onderdeel van de film.

De solidariteitsverklaring van deze kunstenaars krijgt de fysieke vorm van donatie van een werk. Deze collectie – 's werelds eerste collectie van hedendaagse kunst in handen van een gemeenschap van plantagearbeiders – wordt een rondreizende expositie waarmee we zichtbaarheid genereren en bevrijding van de plantages bewerkstelligen.

Deze exposities komen in plaats van een veiling; op deze manier kan de collectie meer doen, dan als *one off* van een veiling.

Terugbetaling Unilever

Onvermoeibaar en via verschillende kanalen – rechtstreeks, via de kunstenaars, via de film en het impactbedrijf waarmee we werken, proberen we Unilever te bewegen tot terugbetaling om terugbetaling van het geld dat Unilever verdiende met de verkoop van door hen geconfisqueerde land. Vooralsnog zonder concreet resultaat. Maar we geven niet op.

2.3.2 White Cube Zeeland

De komende jaren zetten we ons unieke werkmodel en de opgebouwde kennis en ervaring in voor structurele verandering in Nederland, en meer specifiek: om een nieuw kunstplatform te realiseren in Zeeland: de White Cube Zeeuws-Vlaanderen. We werken binnen deze methode met mensen die zich in het hart van de problemen bevinden, en die weinig geloof hebben in de emancipatorische kracht van kunst. Met verbeeldingskracht vinden we samen met hen nieuwe oplossingen, niet alleen oplossingen voor de regio *an sich*, maar aansprekende en praktische oplossingen met een bredere nationale en internationale uitstraling. De jaren 2025 en 2026 vormen de ontwikkel- en onderzoeksfase.

100 gesprekken

In 2025 voerden we “100 gesprekken” met mensen in Zeeuws-Vlaanderen. Dit gaat van bestuurders tot verpleegkundigen, van mensen die in de DOW fabriek werken tot kunstenaars, mensen die breien tot mensen die regeneratieve landbouw doen, van leerlingen in het basis- en middelbare school onderwijs. Het doel van de gesprekken is tweërlei: primair om te luisteren – te vragen naar wat er speelt in hun levens, in hun omgeving, en naar wat kunst voor hen zou kunnen betekenen, en ook om te vertellen over de plannen, mensen er in mee te nemen.

HUMAN ACTIVITIES

Land

In overleg met Provincie en gemeente is een selectie gemaakt van mogelijke stukken land waar de White Cube Zeeuws-Vlaanderen gebouwd kan worden. We hebben overlegd met CdK Hugo de Jonge, met de gedeputeerden, met Burgemeester en wethouders, met gemeenteraadsleden, en met ambtenaren van beide overheden. We hebben diverse stukken land bezocht. Eind 2025 is er een definitieve keuze gemaakt. In 2026 kunnen we concreet verder met vergunningen, eigendomsconstructie, en daadwerkelijke ontwikkeling.

Het proces gaat trager dan gehoopt. Een uitgangspunt van de co-creatie sessies met de lokale mensen is dat deze sessies ter plekke plaatsvinden, op de lege akker. Dat is nodig om daadwerkelijk vrij te kunnen denken.

Om toch aan de slag te kunnen met het onderzoek hebben we de concessie gedaan een deel van de co-creatie sessies op andere locaties te doen, en hebben we alternatieven gezocht om met de mensen in contact te treden, zoals hieronder in ArtBase.

White Cube Zeeuws-Vlaanderen als openingsexpositie van ArtBase

In samenwerking met ArtBase Terneuzen, een pilotproject van het Mondriaan Fonds, verzorgden we de openingsexpositie van ArtBase. Een eerste publieke presentatie van White Cube Zeeuws-Vlaanderen deden we al in oktober 2024, rondom de feestelijke opening van de nieuwe sluis in Terneuzen, met een lezing en een expositie in de binnenstad van Terneuzen.

De opening van ArtBase bestond uit een solo expositie van werken van CATPC in het Stadhuis van Terneuzen, en een publiek programma, door onder andere Renzo Martens en CATPC. Er vonden levendige gesprekken plaats met de mensen die kwamen kijken, ook juist aan de hand van de sculpturen van CATPC. Het was de eerste keer dat de gemeenschap in Terneuzen zo in gesprek kon gaan met de gemeenschap op de plantage. Later die maand ging een groep van 60 leerlingen van het Lodewijk College naar het Van Abbemuseum (zie educatie).

Co-creatiesessies

White Cube Zeeuws-Vlaanderen wordt het museum voor een nieuw soort kunst, kunst in handen van gewone mensen, van lokale gemeenschappen, in relatie met gemeenschappen wereldwijd. Daarom is het essentieel dat een proces van co-creatie met de lokale gemeenschap ten grondslag ligt aan het ontwerp ervan. Dit co-creatie proces loopt gedurende de hele bouw van het museum, van ontwerp, tot en met bouw. Het samen bouwen is het museum.

Dit co-creatie traject kent verschillende vormen in verschillende fasen. In LEREN wordt kennis verweven, 'van onderop' en van zuid naar west. Leerlingen van de basisschool de Driesprong en het Lodewijk College volgden het pakket *Now You Know*, en gingen zelf aan de slag om via kunst na te denken en vorm te geven aan hun ideeën over land, geschiedenis en toekomst. Een deel van hen bezocht de expositie van CATPC in het Van Abbemuseum. Een aantal had zelfs een eigen kunstwerk meegebracht, om te geven aan de leden van CATPC. Ze gaven aan dat de ontmoeting met CATPC een life-changing ervaring voor hen was.

De expositie *Echo's van de Dag* (zie boven) was een verdere verdieping van het wederzijdse LEREN, door met elkaar te praten over de gemaakte kunstwerken, en over hun land en levens. De leden van CATPC maakten een nieuw werk "Gathering of the Forgotten Plantation Workers" geïnspireerd op het werk van de leerlingen uit Zeeuws-Vlaanderen.

HUMAN ACTIVITIES

Ook de **projectweek “LEREN, GRAVEN, BOUWEN”** met 360 leerlingen van het Lodewijk College was een co-creatie sessie, weliswaar niet op de beoogde locatie van de nieuwe White Cube, maar verspreid over verschillende locaties: op school, buiten, in hun eigen woonomgeving, en zelfs op de padelbaan. In de kunstwerken uiten de jonge mensen hun ideeën over hun omgeving, en hun ideeën over de toekomst. Doordat onderzoek in de eigen omgeving onderdeel was van het GRAVEN, werd de hele gemeenschap betrokken. De werken werden in een door de leerlingen gecureerde en opgebouwde tentoonstelling in Nesse geëxposeerd. Deze expositie trok 350 bezoekers. In overleg met de leerlingen, is een deel van de werken in beheer van Human Activities, als onderdeel van de genealogie van het nieuwe centrum. Deze zijn later opnieuw tentoongesteld tijdens de nieuwjaarsborrel van Provincie Zeeland, in het Stadhuis in Terneuzen, waardoor een nieuwe groep mensen uit de lokale gemeenschap met de werken in aanraking kwam.

In 2026 zullen we op het land de volgende co-creatie sessies doen, en zal de Eerste Steenlegging de opzet krijgen van Graaf Waar Je Staat, waarbij samen met junior curatoren een expositie wordt gemaakt van werken van kunstenaars opererend buiten de instituten.

HUMAN ACTIVITIES

3. Publiek en bereik

Introductie en doelstellingen

IHA onderscheidt zich door een specifiek en herkenbaar profiel en een methodiek die uniek is in het Nederlandse kunstlandschap. Vanaf 2010 hebben we een groot en loyaal, lokaal en internationaal publiek aan ons weten te binden. We beogen voor de periode 2025-2028 een offline publiek van 140.000 bezoekers en een online publiek van ruim 700.000 bezoeken (150.000 unieke bezoekers), en via media-aandacht mikken we op een bereik van 5 miljoen.

Publieksopbouw

We hebben met de start van het programma LEREN, GRAVEN, BOUWEN meer dan voorheen ingezet op een in Nederland wonend publiek. We heten iedereen welkom en nodigen iedereen uit deel te nemen. We beogen een cultureel actief publiek maar ook het deel van het Nederlandse publiek dat, zoals wel wordt gezegd, “afgehaakt” is van kunst en de maatschappij. Juist het publiek dat sociale en culturele ongelijkheid ervaart, zien we als onze kerndoelgroep voor de komende jaren, zeker de jongeren onder hen.

De persoonlijke ontmoeting tussen gemeenschappen is de meest waardevolle manier van communiceren. Daarom organiseren we exposities, workshops, voeren we gesprekken en brengen we zelf de posters langs. Daarom hechten we zo sterk aan en investeren we zoveel in de fysieke aanwezigheid van de leden van CATPC, zoals in het Van Abbemuseum, in ons educatieprogramma, en in Zeeuws-Vlaanderen.

Een belangrijke plek wordt het door OMA te ontwerpen platform in Zeeland. Het is een museum, een workshop- en conferentieruimte, een atelier, er zijn gastverblijven en een keuken. Hier organiseren we exposities en het community programma: workshops, lezingen, gesprekken, en vooral ideeën rondom herontwikkeling. Hierin zijn we afhankelijk van Provincie en Gemeente.

We onderscheiden een viertal publieksgroepen.

Cultureel geïnteresseerd publiek: Vanuit de aard van onze missie richten we ons allereerst op een breed algemeen cultureel geïnteresseerd publiek en het beïnvloeden van de publieke opinie. We maken programma dat toegankelijk is voor bezoekers die niet persé professioneel op de hoogte zijn van hedendaagse kunst of de thematieken van White Cube. Zij bezochten in 2025 de exposities en de workshops en lazen over het programma in dagbladen en online.

Kunstprofessionals in Nederland en wereldwijd: Kunstenaars, curatoren, educatoren, academici en kunststudenten. Er is een groot bereik opgebouwd onder deze doelgroep en de Nederlandse media die deze doelgroep bedient. We maken optimaal gebruik van deze al scherpe positionering en de globale scope van het programma maakt dat er ook een internationaal professioneel publiek wordt bereikt via met name digitale kanalen en fysiek bezoek of deelname. Zij bezochten exposities, namen deel aan het publieke programma en lezingen, en volgden ons programma via de kunstmedia.

Geëngageerd, jong publiek: We richten ons uitdrukkelijk ook op een jonger en geëngageerd publiek. Dat doen we met lessenspakketten en workshops op scholen en academies, via onze online kanalen en natuurlijk via de laagdrempelige en aansprekende programmering. Zij namen deel aan workshops en volgden ons via social media.

HUMAN ACTIVITIES

Een vierde groep, die door sommigen de 'afgehaakten' worden genoemd: We richten ons uitdrukkelijk op het deel van 'afgehaakt' Nederland (een begrip van Jesse de Voogd) dat juist geen enkel geloof heeft in kunst. Het gebruik van deze term is in het dagelijks leven niet gepast. Het is een theoretisch begrip. Iedereen wil mee doen, wil zich uiten. Ook de term 'gewone mensen' is niet gepast. Niemand wil 'gewone mensen' zijn. Het zijn begrippen die je in zijn abstractie gebruikt. Ze vervallen in de dagelijkse realiteit, zodra je met elkaar in contact bent. Dus laten we spreken van mensen buiten de gearriveerde middenklasse, buiten de instituties. Zij deden volop mee in co-creatie sessies, in gesprekken en ontmoetingen, en bezochten de exposities. De komende jaren zullen we dit nog verder uitbouwen, met amateur carnavalsverenigingen, breiclubs, asielzoekerscentra, etc, zodra we hen een plek kunnen bieden.

Aantallen live bezoekers en deelnemers

Een volledige lijst van exposities en data staat in de bijlage.
We vatten hier de bezoekerscijfers samen:

Bezoekers exposities	177.533
waarvan Nederland	12.290
waarvan internationaal	165.243
Deelnemers educatie	1.448
waarvan Nederland	1.368
waarvan internationaal*	80
Bezoekers/deelnemers lezingen en seminars Nederland	779
waarvan Nederland	549
waarvan internationaal	230

Hier tellen we alleen de deelnemers aan workshops; van het aantal bezoekers dat een rondleiding heeft gehad gebaseerd op het *Now You Know* lespakket hebben we geen aantallen.

Publieksbereik via media

Communicatie activiteiten per kanaal

We communiceerden met ons publiek op uiteenlopende wijze en via uiteenlopende kanalen.

Digitaal platform: Het online platform whitecube.online zorgt ervoor dat iedereen met een internetverbinding te allen tijde toegang heeft tot het programma, ondanks pandemie, oorlog, geen middelen om te reizen, of andere beperkingen.

In 2026 lanceren we een online platform voor de nieuwe White Cube in Zeeuws-Vlaanderen. We hebben ervoor gekozen eerst live met mensen in contact te treden, in plaats van online al een 'statement' te maken, wat zo'n website toch is. Verder hebben we websites voor de onderdelen: Human Activities, CATPC, White Cube, Renzo Martens.

Digitale nieuwsbrief: We verstuurden in 2025 vijf nieuwsbrieven. In de nieuwsbrief geven we updates over exposities, en highlights zoals de Tate Modern Research and Development Grant. Een nieuwsbrief was een in memoriam voor Derk Sauer. De nieuwsbrief wordt verzonden aan circa 2.500 internationale abonnees.

HUMAN ACTIVITIES

Social media: We zijn actief op social media: Instagram, LinkedIn, Facebook, linktree. We hebben kanalen voor CATPC, Human Activities, White Cube Zeeuws-Vlaanderen en Renzo Martens; zijn naam is een sterk merk met veel aantrekking. Via social media bereiken we alle bovengenoemde groepen.

Door bottom-up te werken kunnen we mensen duurzaam betrekken. Zo startten we in 2025 we een White Cube Zeeuws-Vlaanderen kanaal, dat tijdens de co-creatiweek door de deelnemende leerlingen beheerd werd.

We kiezen voor authentieke communicatie: CATPC post wekelijks zelf, ongepolijst, over hun leven op de plantage.

We werken verder met verschillende vormen; onze informatieve, soms prikkelende, reels genereren veel aandacht. Hiermee bereiken we een jong, geëngageerd publiek. We werken samen in collaborative posts met onze partners, die veelal een groot bereik hebben.

Posters en uitnodigingen voor de lokale gemeenschap: Om de plaatselijke gemeenschap te betrekken bij het programma, werken we met posters en uitnodigingsbrieven die we rond evenementen in de White Cube verspreiden. Zo betrekken we hen bij het museum programma, de postplantage en exposities. Ook in Zeeuws-Vlaanderen werkten we met posters rond de expositie LEREN, GRAVEN, BOUWEN. We brachten deze zelf rond in supermarkten, collega-instellingen, scholen, kortom, daar waar de mensen zijn, waarmee het ook een moment was om even contact te hebben.

Partners: Ons programma vindt plaats op de fysieke locaties van de partnerinstituten door heel Nederland en daarbuiten. Via hun promotie bereikten we een groot publiek. Denk aan Mondriaan Fonds, OMA, Lodewijk College, De Driesprong, Van Abbemuseum. Het Van Abbemuseum maakte rond *Two Sides of the Same Coin* een campagne met video's, reels, (online) advertenties en posters in en rond de stad. Deze online video campagne bereikte 1,5M en 1,8M impressies en leverde 9.470 website bezoeken op.

Via de projecten met de scholen in Zeeuws-Vlaanderen, bereikten we niet alleen de leerlingen, maar ook hun ouders, burens, grootouders, en natuurlijk de leerkrachten. Via de merchandising van White Cube waren in Nederlandse museumshops deze werken te koop. Voor de film werken we met Scenery en Think Film Impact Production, en bovendien gerenommeerde omroepen: VPRO, Arte, ZDF en BBC. Dit zal met name als de film wordt gereleased zichtbaarheid en impact genereren.

Media en pers: Een van de belangrijkste elementen van ons publieksbereik zijn de media, zowel kunstmedia als algemene pers. Het aantal mensen dat een programma rechtstreeks, live kan bereiken, wordt vermenigvuldigd met een factor honderdduizend indien de interesse van de juiste media wordt gewekt, en zij over het werk gaan communiceren. Voor LEREN, GRAVEN, BOUWEN zetten we meer dan voorheen in op het bereiken van het Nederlandse publiek. Daarom werkten we in 2025 met Bureau Vandamme, een gerenommeerd PR specialist in Nederland. Ook hebben we een eigen persbestand opgebouwd. Gezamenlijk leidden deze inspanningen tot artikelen in NRC, Volkskrant, AD, Parool en Telegraaf, en interviews op NPO Radio 1 (de Nieuws BV).

Het is essentieel om ook via de lokale media zichtbaar te zijn. In 2025 waren er o.a. artikelen in PZC, Omroep Zeeland, Zeeuws-Vlaamsch Advertentieblad. Ook was Renzo Martens op 14 januari 2025 Zeeuw van de Dag, in het veel beluisterde radioprogramma Zeeland Wordt Wakker van Omroep Zeeland.

Internationale zichtbaarheid is en blijft essentieel. Hiertoe werken we samen met Pickles PR, een gerenommeerde naam met een zeer sterk bereik in de internationale kunstmedia.

HUMAN ACTIVITIES

Samen met de relevante inhoud, leidde dit tot aandacht in onder andere ArtReview, ARTnews, Metropolis M, de Standaard en Art Africa News.

Bereik via media in aantallen

Het totale bereik via de media bedroeg door de aandacht in de landelijke dagbladen en radio **bijna 3 miljoen mensen** in Nederland en in de regio. Internationaal, door artikelen in ArtReview en ARTnews werden **ruim 2,7 miljoen mensen** bereikt.

Een lijst van de media uitingen en een specificatie van het bereik staat de bijlage. De lijst bevat alleen relevante artikelen; aankondigingen etc. zijn achterwege gelaten.

HUMAN ACTIVITIES

4. Organisatie en bestuur

Team

2025 was het jaar na de Biënnale, een geweldig hoogtepunt dat veel gebracht, maar ook veel gekost heeft. Het overlijden van CATPC lid Blaise in Venetië, wat een grote slag was voor beide teams, zowel Human Activities, maar natuurlijk vooral CATPC en bovenal Blaise's familie in Congo. Op een meer praktisch niveau, heeft het de combinatie van de enorme productie van de Biënnale, naast het uitvoeren van het White Cube Museum programma, een grote wissel getrokken op de organisatie. Het heeft ook achterstand veroorzaakt, met name in de rapportages. Sinds medio juni 2025 is onze financiële afdeling weer volledig bezet en werken we hard om de achterstand weg te werken, naast het uitvoeren van het programma.

Human Activities is een kleine organisatie die werkt aan preciaire kwesties en zich altijd op het scherpst van de snede begeeft. De preciaire situatie in DR Congo is eveneens een voortdurende factor in ons werk. Het werken met de gemeenschap in Congo is buitengewoon betekenisvol, maar ontegenzeggelijk complex. De verarmde regio kampt met extreme uitdagingen: analfabetisme, geen elektriciteit of stromend water, slechte wegen, zeer beperkte gezondheidszorg en geen formeel onderwijssysteem. Administratieve processen – waaronder bancaire en financiële zaken – zijn bijzonder moeilijk. Taken die in Nederland routine zijn, kosten in Congo altijd exponentieel meer tijd, als ze überhaupt als gerealiseerd kunnen worden. Bovendien zijn we verplicht te voldoen aan Nederlandse normen, regels en voorschriften, die vaak niet aansluiten bij de realiteit ter plaatse. We worden regelmatig geconfronteerd met onverwachte tegenslagen. Auto's komen vast te zitten of gaan kapot, toegang tot de bank wordt geblokkeerd, overstromingen, branden, oorlog, mensen die ziek worden of jong overlijden.

Na de hectiek van de Biënnale was de prioriteit voor het team om rust te brengen, en het jaar ook te gebruiken om de relaties met instellingen, overheden, kunstenaars en bedrijfsleven verder te ontwikkelen en te verdiepen. De vierjarige subsidie van zowel Mondriaan Fonds als AFK was hier een belangrijke factor in. Deze en de bijdrage van Fonds21 maakte het mogelijk een belangrijke toevoeging te doen aan het team: een medewerker educatie, die waar nodig ondersteuning krijgt vanuit de projectmedewerkers.

We proberen mensen zoveel mogelijk zekerheid te bieden, met inachtneming van de onzekerheid van tijdelijke en beperkte financiering. Wanneer het kan, geven we vaste dienstverbanden. We hebben voor de medewerkers een bescheiden pensioenregeling ingesteld.

De arbeidsomvang van de mensen met dienstverband omvatte 3,19 FTE, bij 1 FTE van 38 uur.

Een medewerker was langdurig ziek; daarom was er een invalkracht. De post inhuur laat zich lastig in FTE uitdrukken: een FTE-opgave veronderstelt een arbeidsrelatie met een vaste arbeidsduur, terwijl het hier gaat om opdrachten met sterk uiteenlopende afspraken en omvang, deels op prestatiebasis, binnen een zeer heterogene groep, van dagloners in de DRC tot consultants in Nederland. Het opgegeven aantal FTE is daarom indicatief.

In 2024 heeft Human Activities een extern vertrouwenspersoon aangesteld: Seema Ouweneel. In 2025 zijn er geen meldingen geweest.

HUMAN ACTIVITIES

In 2025 waren de volgende mensen onderdeel van het team van Human Activities:

- Anna Odink – assistent financiën en projecten
- Cinny Buys – financiën, tot 30 april 2025
- Fransje van Rijn – financiën, vanaf 1 april 2025
- Hetty van der Wal – freelance, coördinator White Cube Zeeuws-Vlaanderen en bedrijfsvoering
- Ilaria Bonvini – office management en projecten, vanaf 1 oktober 2025
- Iris van der Werff – communicatie en projecten, vanaf 1 maart 2025
- Janke Brands – directeur
- Jil Kugener – liaison CATPC en assistent curator
- Joyce van Acker – financiën, tijdelijk als invalkracht, tot 31 maart 2025
- Laurens Otto – freelance, communicatie en projecten
- Oskar van der Werff – freelance, coördinator educatie
- Renzo Martens – freelance, artistiek directeur

Bestuur

In 2025 bestond het bestuur uit de volgende personen. Hun nevenfuncties staan in de bijlage.

- Derk Sauer, voorzitter, tot 31-07-2025
- Anton Kramer, penningmeester
- Azu Nwagbogu, lid
- Delya Allakhverdova, lid
- Gert Jan van den Bergh, lid
- Michaela van Wassenauer – lid & interim voorzitter (vanaf 1-08-2025)

Het overlijden van Derk Sauer was een enorme dreun. Derk was een gedreven en betrokken voorzitter, solide, betrokken, loyaal. Na zijn overlijden heeft Michaela van Wassenauer de rol van interim voorzitter op zich genomen. Het bestuur vergaderde in 2025 vier maal. De leden van het bestuur worden steeds aangesteld voor een periode van 4 jaar, en treden af volgens het rooster van aftreden.

Meer over het functioneren van bestuur staat in de bijlage Governance Code Cultuur. De nevenfuncties van het bestuur staan eveneens in de bijlage.

Rooster van aftreden	Position	Datum aantreden	Einde eerste termijn	Einde tweede termijn
Derk Sauer	Voorzitter	01-05-2019	01-05-2023	Overleden 31-7-2025
Anton Kramer	Penningmeester	23-11-2021	23-11-2025	23-11-2029
Azu Nwagbogu	Lid	13-05-2020	13-05-2024	13-05-2028
Delya Allakhverdova	Lid	01-06-2019	01-06-2023	01-06-2027
Gert Jan van den Bergh	Lid	26-11-2019	26-11-2023	26-11-2027
Michaela van Wassenauer	Lid cq voorzitter (tot 30-4-2026)	09-10-2024	09-10-2028	
Sandra den Hamer	Voorzitter	30-04-2026	30-04-2030	

HUMAN ACTIVITIES

HUMAN ACTIVITIES

5. Financiële verantwoording

Resultaat en financiële positie

De totale baten bedroegen in 2025 €715.387, een daling van 8% ten opzichte van 2024 (€ 781.454). Dit had alles te maken met de Venetië Biënnale in 2024. Als je de Biënnale buiten beschouwing zou laten, zou er een stijging van een kleine 50K gerealiseerd zijn. De totale lasten bedroegen €714.738, resulterend in een positief resultaat van € 649. Met dit resultaat bedroeg de algemene reserve tot € 11.031 (van €10.382 in 2024).

Toelichting op het resultaat

Het verschil tussen 2024 en 2025 ligt voornamelijk in de Biënnale, die in 2024 een sterke toename van zowel baten als lasten veroorzaakte. In 2025 zijn de budgetten in de hand, en is geen sprake van budget overschrijdingen. Een gedetailleerde toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting is opgenomen in de jaarrekening.

Risicobeheer

De belangrijkste maatregelen die Human Activities neemt op het gebied van risicobeheer zijn vastgelegd in een afzonderlijk document. Hieronder beschrijven we de belangrijkste elementen:

- Verzekeringen: Human Activities beschikt over de noodzakelijke wettelijke verzekeringen, waaronder een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering, een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering, een ziekteverzuimverzekering en een reisverzekering. De gebouwen in Lusanga zijn niet verzekerd.
- Frauderisico en budgetbewaking: De begroting en de uitgaven worden bewaakt door de algemeen directeur, die rapporteert aan het bestuur. Voor kas- en bankbetalingen geldt het vierogenprincipe.

Continuïteit

Eind 2025 bedroeg de algemene reserve €11.031, ruim onder het gewenste niveau. Voor een stabiele financiële positie is een reserve van € 90.000 tot € 100.000 vereist. Na het bijzonder uitdagende jaar 2024, is in 2025 een verbeterslag gemaakt in de beheersing. Met dit jaarverslag over 2025 is de achterstand grotendeels weggewerkt; de resterende punten worden in 2026 afgerond. Dat is een goed startpunt voor verdere verbetering van de financiële positie.

Met het oog op de periode 2025–2028 hebben we meerjarige financiering veiliggesteld die een solide financiële basis biedt:

- Structurele financiering is bevestigd door zowel het Mondriaan Fonds als het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) voor de gehele periode 2025–2028.
- Aanvullende bijdragen zijn veiliggesteld van de Provincie Zeeland en de Gemeente Terneuzen voor 2025–2026; we zijn al bezig met bijdragen voor 2027 en 2028.
- Het Gieskes-Strijbis Fonds heeft € 350.000 toegezegd voor 2025–2027, wat als katalysator dient voor verdere fondsenwervingsactiviteiten.

Een deel van deze financiering zal worden geïnvesteerd in fondsenwervingsactiviteiten, zodat we de noodzakelijke reserve voor financiële stabiliteit op de lange termijn geleidelijk kunnen opbouwen.

We beschrijven de verdere maatregelen die we hebben genomen voor het verbeteren van de financiële positie:

HUMAN ACTIVITIES

- Aanstelling van een zakelijk leider ter versterking van het team op het gebied van bedrijfsvoering, budgetbewaking en monitoring.
- Aanvullend hebben we in april 2026 een auditcommissie ingesteld, een subcommissie van het bestuur die toezicht houdt op de financiën, risicobeheersing en interne controles van een organisatie.
- In 2025 hebben we een grote inspanning geleverd voor het verwerven van financiering van landherstel door Fonaredd+, de Congolese uitvoeringsorganisatie voor de verdeling van internationale gelden voor bosbescherming en bosherstel (CAFI). Helaas is gebleken dat door bureaucratische toestanden tussen CAFI en Fonaredd, het geld op de plank blijft liggen, een bijzonder pijnlijke constatering. Er is geld, maar het bereikt de mensen niet. We gaan ons op andere bronnen richten, en hebben nu de uitgaven tot minimaal onderhoud van de 400 hectare land beperkt. Aanvullende fondsenwerving voor landherstel blijft eveneens een prioriteit.

We monitoren de liquiditeitspositie regelmatig. Op basis van de huidige prognoses verwachten we ten minste voor de komende 12 maanden over voldoende liquiditeit te beschikken. Daarbij moet worden opgemerkt dat de lage algemene reserve druk zet op de liquiditeit, en dat om die reden de marges in een krap bezette organisatie heel smal zijn. Dit is een risico waar we ons bewust van zijn, en waar we de komende jaren aan werken. Daarbij geldt dat door de beperkte buffers we beperkte mogelijkheden hebben projecten voor te financieren.

Sinds 2024 worden de jaarstukken van Human Activities door een accountant gecontroleerd. De controleverklaring zal bij de jaarrekening worden gevoegd.

HUMAN ACTIVITIES

Bijlage: Toepassing van de codes

Fair Practice Code

Human Activities onderschrijft de Fair Practice Code. De culturele- en creatieve sector moet gezamenlijk zorg dragen voor een sterk veld, en moet verantwoordelijkheid nemen voor haar positie en effecten. De beloning van kunstenaars vindt plaats minimaal conform de Richtlijn Kunstenaarshonoraria, of waar van toepassing, op basis van hun marktwaarde. Door de aard van ons programma, bieden veel van de kunstenaars met wie we werken aan om af te zien van hun beloning cq. deze ter beschikking te stellen van het kunstcollectief in Lusanga. In de salariëring van onze medewerkers en de honorering van freelancers in Nederland baseren we ons op de CAO NPF (Nederlandse Poppodia en Festivals). We kiezen voor deze CAO omdat we ons verwant voelen bij deze sector, en voor een 'pop' manier van werken staan: we staan een hands-on mentaliteit voor, minder hiërarchisch georganiseerd dan de museale wereld, meer gericht op actie en snelle beweging, en diverser in output: exposities, congressen, educatie, residenties, opdrachten en experiment.

Onze beloningen zijn in lijn met de WNT en blijven ver onder de topinkomens. Stagiairs ontvangen een stagevergoeding. Beloningsniveau wereldwijd is een zeer complexe realiteit waartoe wij ons moeten verhouden, gezien onze samenwerking met CATPC. (We zouden willen dat meer organisaties zich hiertoe zouden verhouden.) We werken volgens een beginsel van eerlijke, passende betaling, rekening houdend met alle omstandigheden, gericht op duurzame samenwerking, rechtvaardigheid en solidariteit. We onderschrijven het beleid dat inzet op realistische beloning en arbeidsvoorwaarden, groei en ontwikkeling van menselijk kapitaal. We streven ernaar om mensen zoveel mogelijk (arbeids)zekerheid te bieden.

Los van onze activiteiten – die in wezen integraal gaan over fair pay, governance en inclusie – hadden we gericht op deze code voor de komende periode de volgende doelen geformuleerd:

- Meer bewustzijn creëren over verschillen in honorering en betaling; onderlinge solidariteit creëren tussen gemarginaliseerde groepen wereldwijd, uitdrukkelijk ook in Nederland. Dit is wat we doen in ons programma; we bouwen een plek waar al die gemeenschappen met elkaar in contact treden, en van elkaar leren.
- Meer bestaanszekerheid voor onze partners op plantages, primair CATPC. Dit betekent waar mogelijk maandelijkse betalingen in plaats van dagvergoedingen. Meerjarige financiering is hiervoor een voorwaarde. Dit is in 2025 gelukt.
- Meer bestaanszekerheid voor onze medewerkers in Nederland. Meerjarige financiering is ook hiervoor een voorwaarde. In 2025 is dit gelukt. Onze medewerkers krijgen waar mogelijk een vaste aanstelling. We hebben een zeer bescheiden pensioenregeling ingevoerd. Om dit verder te kunnen uitbreiden is meer financiering nodig. Dit is een ambitie voor de komende jaren.

Voor de komende jaren willen we onderzoeken of CAO NPF nog bij ons past of we over willen stappen naar De Zaak Nu.

Governance Code Cultuur

Human Activities onderschrijft de Governance Code Cultuur en past de principes toe.

HUMAN ACTIVITIES

Onze maatschappelijke doelstelling — kunst over economische ongelijkheid moet deze ongelijkheid opheffen, niet louter symbolisch maar ook materieel — vraagt om herijking van de waardenketens van de kunst zelf. Musea en instituten moeten verantwoordelijkheid nemen voor het plantagesysteem dat hen heeft bekostigd, en voor hun maatschappelijke effecten. Dekolonisatie, diversiteit en inclusie krijgen binnen musea pas werkelijk betekenis wanneer ook de gemeenschappen van plantagearbeiders die deze musea middels hun arbeid hebben gefinancierd, mee kunnen genieten van de nieuwe diversiteit en inclusie. Dit principe is leidend in ons denken en handelen: in beleid, programma, uitingen, werving en ontwikkeling van medewerkers en in de keuze van partners en financiers. We dragen deze waarde uit via ons programma, exposities, publicaties, online aanwezigheid en deelname aan debatten en interviews — daarin zijn we nadrukkelijk transparant over intenties, doelen en de organisatorische, artistieke, maatschappelijke en economische consequenties.

Human Activities heeft een stichtingsbestuur dat eindverantwoordelijk is voor de resultaten van de stichting. De dagelijkse leiding ligt bij de tweekoppige directie: een algemeen en een artistiek directeur. De competenties en functies van de bestuursleden zijn vastgelegd in een profiel en een matrix van competenties en sectoren; elk lid heeft een eigen specifieke expertise die ten dienste staat van het bestuur.

Het plotselinge overlijden van Derk Sauer was een dusdanige klap dat we als bestuur even pas op de plaats hebben gemaakt, hebben ingezet op continuïteit, maar minder aandacht hebben gehad voor de code governance cultuur.

Na Derks overlijden heeft bestuurslid Michaela van Wassenauer een rol als interim voorzitter op zich genomen. In 2026 is Sandra den Hamer, die in 2022/2023 ook bestuurslid was, maar in verband met mogelijke ongewenste belangenverstrengeling uittrad doen zij directeur/bestuurder van het Filmfonds was, opnieuw toegetreden tot het bestuur, ditmaal als voorzitter. Nu het bestuur hiermee weer op kracht is, zullen we in 2026 de governance weer normaal toepassen. We zorgen voor meer diversiteit, ook v.w.b. leeftijd, culturele representatie, en zorgen voor een open wervingstraject.

Ongewenste belangenverstrengeling wordt voorkomen door dit onderwerp zowel bij werving als tijdens bestuurslidmaatschap te bespreken — als vast agendapunt eens per jaar en proactief wanneer het aan de orde is. We hebben hiertoe een procedure belangenverstrengeling opgesteld. Bestuursbesluiten zijn te herleiden aan de statuten, beleidsstukken, reglementen, verslagen en notulen. In het kader van het plan 2025-2028 is het goed te vermelden dat Azu Nwagbogu bij de expositie DWYS als hoofdcurator/mentor is betrokken vanuit AAF. Hij ontvangt in overleg geen curators fee. Om belangenverstrengeling te voorkomen verlaat Azu de vergadering wanneer er bestuursbesluiten over DWYS worden genomen, en wordt hij ook anderszins niet bij deze besluitvorming betrokken.

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving. De organisatie kent een op de instelling toegesneden systeem voor risicobeheersing en interne controle. Tot en met 2022 toetste de accountant alleen op projectbasis; vanaf 2024 worden de jaarstukken gecontroleerd door een accountant, inclusief interne risicobeheersingsmaatregelen en het interne controlesysteem, met rapportage aan het bestuur.

Bestuursleden ontvangen geen beloning; het salaris van de directie wordt door het bestuur vastgesteld. Het bestuur vergadert conform statuten in de regel viermaal per jaar, volgens een vaste cyclus met onderwerpen als realisatie van activiteiten en monitoring van het financiële beleid. In de voorjaarsvergadering wordt het jaarverslag vastgesteld, en het

HUMAN ACTIVITIES

bestuur stelt de begroting voor het volgende kalenderjaar vast. Over belangenverstrengeling en de vertrouwenspersoon wordt in het bestuursverslag gerapporteerd. IHA heeft culturele ANBI-status en voldoet aan de bijbehorende rapportageverplichtingen.

In de zelf-evaluatie is kort op het bestuursmodel gereflecteerd. We streven ernaar de komende jaren over te stappen naar een Raad van Toezicht model. In 2026 wordt dit opnieuw geagendeerd.

In 2025 is een intensiever contact tussen penningmeester en accountant geïntroduceerd. In 2026 willen we dit verder uitbouwen, en stellen we een audit commissie in. Een aandachtspunt voor 2026 is het formuleren van een meerjarenbeleid en een meerjarenfinancieringsplan.

Code Diversiteit & Inclusie

Human Activities onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie en past deze toe. Diversiteit en inclusie zijn voor ons geen los aandachtspunt; ze raken de kern van ons programma, dat erop gericht is gemeenschappen wereldwijd met elkaar in contact te brengen. Hieronder reflecteren we langs de vier aandachtsgebieden van de Code — Programma, Publiek, Personeel en Partners — op wat we in 2025 deden en wat onze ambities zijn.

Programma

Wat we deden

In Learn Dig Build in K21 in Düsseldorf namen kunstenaars uit **de global south en north** deel, o.a. Christopher Kulendran Thomas, Havîn Al-Sîndy, JP Raether, terra0, Johannes Büttner, Nir Evron, Alex Wissel en Simon Denny.

Ons programma is **intergenerationeel** van opzet. We werkten met kinderen en jongeren van basisschool tot middelbare school, onder meer met basisschool De Driesprong en het Lodewijk College. De Ecole Luyalu des Enfants is voor kinderen van 4-18. De cocreatiesessies betrekken bewust meerdere generaties: leerlingen deden onderzoek in hun eigen omgeving en spraken daarvoor met ouders, burens en grootouders.

Opleiding: In de projectweek van het Lodewijk College werkten 360 leerlingen van alle niveaus — vmbo, havo en vwo — door elkaar aan dezelfde tentoonstelling, wat afwijkt van de gebruikelijke scheiding langs onderwijsniveaus.

We hebben in DR Congo een speciaal programma voor de emancipatie van **vrouwen** in de gemeenschap.

Wat we gaan doen

Bij de ontwikkeling van de White Cube in Zeeuws-Vlaanderen ligt cocreatie met lokale gemeenschappen ten grondslag aan ontwerp en bouw. We ontwikkelen het programma met deze gemeenschappen, niet voor hen. Hier nemen mensen van alle opleidingsniveaus aan deel. Het junior curatoren programma dat we in 2026 verder uitbreiden werkt uitdrukkelijk met mensen van buiten de instituties; het is voor iedereen toegankelijk.

Publiek

Wat we deden

We zoeken plekken op waar de weg naar kunst minder vanzelfsprekend is. In 2025 gaven tien scholen, verspreid over het land, het lespakket *Lusanga. Now You Know!* We zoeken

HUMAN ACTIVITIES

die spreiding bewust, omdat ook regio's die in de kunst vaak buiten beeld blijven gehoord en gezien moeten worden. Het programma is daarnaast digitaal beschikbaar via whitecube.online, en het lespakket maakt het bereikbaar voor scholieren zonder computer of internet thuis.

Wat we gaan doen

Rond de ontwikkeling van de White Cube Zeeuws-Vlaanderen benaderen we de betrokken gemeenschappen niet als publiek in de klassieke zin, maar als deelnemer: zij bepalen mee wat een museum voor hen kan zijn. Ook belangrijk is de focus op platteland, de regio, versus de aandacht voor de stad. Binnen de stad Amsterdam willen we zorgen dat we ook de mensen bereiken die niet vanzelfsprekend musea bezoeken.

Personeel

Wat we deden

In ons team werken mensen van uiteenlopende leeftijden samen, van stagiairs van begin twintig tot medewerkers in de zestig. Op het vlak van genderidentiteit en seksuele oriëntatie is het team divers samengesteld. In het bestuur is aandacht voor leeftijd, gender- en culturele diversiteit.

Tegelijk schieten we op een punt tekort: in ons Nederlandse team is weinig kleur vertegenwoordigd. Dat onderkennen we, en het verhoudt zich ongemakkelijk tot de inhoud van ons werk.

Wat we gaan doen

Bij toekomstige werving van team en bestuur willen we hier gericht in investeren, met open en breed toegankelijke wervingstrajecten. Voor de samenstelling van curatoren willen we werken met open calls en gezamenlijke scouting, om ook talent te bereiken buiten de gangbare opleidingskanalen.

Partners

Wat we deden

Onze belangrijkste partner is sinds 2012 CATPC, dat sinds 2023 als zelfstandige zusterorganisatie vanuit Lusanga opereert; de organisatie is volledig van kleur. De leden variëren in leeftijd van 25-80.

Voor het lesprogramma werkten we samen met Nederland Wordt Beter. Onze internationale partners en uitgenodigde kunstenaars en curatoren brengen brede representatie mee, met samenwerkingen in onder meer Kinshasa, Lubumbashi, Kumasi, Tamale, Lagos, Stockholm, Karlsruhe en Gwangju. In Nederland was de uitwisseling met CBK Zuidoost onderdeel van een langlopende samenwerking. In Zeeuws-Vlaanderen werkten we samen met onder meer het Lodewijk College, basisschool De Driesprong, ArtBase Terneuzen en HZ University of Applied Sciences, en met de provincie Zeeland en de gemeente Terneuzen.

Wat we gaan doen

In Zeeuws-Vlaanderen willen we het partnernetwerk rond de White Cube verder uitbreiden, onder meer met lokale verenigingen en maatschappelijke organisaties. In Amsterdam willen we intensiever samenwerken met organisaties die zich richten op dekolonisatie en het koloniale heden en verleden, zoals The Black Archives. Internationaal willen we een solidariteitsnetwerk van plantagearbeiders opzetten dat naast DR Congo ook gemeenschappen in Suriname en Indonesië omvat, zodat gemeenschappen die door hetzelfde plantagesysteem zijn gevormd elkaar kunnen vinden.

Onze activiteiten gaan in wezen integraal over fair pay, governance en inclusie.

HUMAN ACTIVITIES

BIJLAGE: Nevenfuncties bestuur

Derk Sauer, voorzitter, tot 31-07-2025

Nevenfuncties:

Oprichter van The Moscow Times; voorzitter van Stichting Het Nieuwe Parool
Bestuurslid van Steunstichting Marie Tak van Poortvliet Museum Domburg;
Directeur van Stichting Potamos/The Moscow Times;
Directeur van Stichting 2 Oktober/The Moscow Times;
Directeur van TVR Studios BV/TVRain

Anton Kramer, penningmeester

Nevenfuncties:

Financieel directeur van de bioscopen Springhaver Theater, Louis Hartlooper Complex en
Slachstraat Theater;
Bestuurslid van de WG van der Hulst Stichting

Azu Nwagbogu, lid

Nevenfuncties:

oprichter en directeur van de African Artists' Foundation AAF en het LagosPhoto Festival;
Explorer at Large bij de National Geographic Society;
Adviseur bij KADIST Contemporary;
Adviseur/mentor bij de NESR Foundation;
Lid van de acquisitiecommissie bij Afreximbank

Delya Allakhverdova, lid

Nevenfuncties

Bestuurslid Georgetown University Art Galleries
Lid Adviesraad Bukhara Biennale

Gert Jan van den Bergh, lid

Nevenfuncties:

Medeoprichter van advocatenkantoor Bergh Stoop & Sanders,
Voorzitter bestuur Stichting Jan Pietersz tot 1 juli 2025
Voorzitter Familiestichting Sanders
Voorzitter Stichting tot Behoud van de Krijtberg

Michaela van Wassenauer – lid & interim voorzitter (vanaf 1 augustus 2025)

Nevenfuncties:

Adviseur voor particuliere stichtingen op het gebied van filantropie, ondernemer, partner bij
Talent Trainer. Bestuursfuncties:
Secretaris bij UNESCO Centrum Nederland;
Bestuurslid bij Stichting Jan Pietersz Huis,
Secretaris bij het bestuur van het Fonds Nederlandse Adel,
Penningmeester bij het Cees Goekoop Fonds,
Secretaris bij het Jacoba van Wassenauer Fonds,
Lid van de raad van toezicht Vlinderstichting,
Lid van de raad van toezicht Museum Rembrandthuis,
Penningmeester Internationaal van Wassenauer Concours,
Lid bij de Nederlandse Adelsvereniging.

HUMAN ACTIVITIES

BIJLAGE: Presentaties en bezoeken en deelnemers

De bezoekersaantallen van de exposities die over het kalenderjaar heen lopen, zijn gecorrigeerd voor het aantal maanden in het verslagjaar.

TENTOONSTELLINGEN

Leren, Graven, Bouwen, Lodewijk College & Nesse, Terneuzen (White Cube Zeeuws-Vlaanderen) — 18 – 21 December 2025 // 360 deelnemers en 350 bezoekers

Le Partage du Travail Sensible : Paysage, Centre Culturel Mokili Na Poche, Laboratoire Kontempo, Kinshasa (CATPC) — 21 November – 21 December 2025 // 250 bezoekers

Museum Yet To Be. Museum of Contemporary Art of Montenegro – 11 December 2025 – 15 maart 2026, Podgorica Montenegro // 1.900 bezoekers totaal, waarvan 450 in 2025

Echoes of a Day, expositie werk leerlingen Lodewijk College gecureerd door de leerlingen zelf met CATPC, White Cube, Lusanga — 9 – 21 September, 2025 (en online via www.whitecube.online) // 130 bezoekers

Land and Soil – 29 november 2025 – 19 april 2026, NRW, K21, Düsseldorf // 30.000 bezoekers totaal, waarvan 12.000 in 2025

Peace with Earth, Tensta konsthall, Stockholm (CATPC) — 10 May – 31 October 2025, // 1.800 bezoekers

The True Size of Africa, Völklinger Hütte, Völklinger (CATPC) — 9 November 2024 – 17 August 2025 // totaal 73.000 bezoekers, waarvan 58.400 in 2025

Fellow Travellers. Art as a Tool to Change the World, ZKM, Karlsruhe (CATPC) — 21 September 2024 – 8 June 2025 // totaal 42.000 bezoekers, waarvan 23.333 in 2025

On the horizon, under the moon, Ulaanbaatar Biennale – 6-20 Juni 2025, Ulaanbaatar, Mongolië // 2.343 bezoekers

ACC's 10th Anniversary Special Exhibition: "Manifesto of Spring" – i.s.m. ZKM Karlsruhe, 5 september 2025 – 22 februari 2026, Gwangju, Zuid-Korea // totaal 100.000 bezoekers, waarvan 66.667 in 2025

White Cube Zeeuws-Vlaanderen Renzo Martens CATPC, Openingsexpositie ArtBase Terneuzen, 25 januari – 24 maart 2025 // 192 bezoekers

Two Sides of the Same Coin (solo), Van Abbemuseum, Eindhoven (CATPC) — 21 December 2024 – 2 March 2025 // totaal 17.427 bezoekers, waarvan 11.618 in 2025.

EDUCATIE

Van Abbemuseum

- Radically Mine, lesprogramma middelbare scholen // 378 deelnemers
- Educatie intern (medewerkers, partners) // 106 deelnemers
- Extra lesbezoeken (rondleidingen etc.) // 117 deelnemers
- Bezoek leerlingen Lodewijk College // 107 deelnemers

Totaal 708 deelnemers

HUMAN ACTIVITIES

Lodewijk College (middelbare school, VMBO t/m Atheneum)

- Now You Know lespakket // 120 deelnemers
- Project *Echo's van de dag* // 120 deelnemers
- Leren, Graven, Bouwen project // deelnemers: 360 leerlingen (+ 20 docenten + 12 kunstenaars)
- Leren, Graven, Bouwen expositie Ness // 350 bezoekers (zie tentoonstellingen)

Totaal 600 deelnemers

De Driesprong (basisschool)

Leren, Graven, Bouwen workshops // 60 deelnemers

In 2026 was een expositie van deze werken in De Driesprong.

K21 - Educatie Learn Dig Build

Rondleiding Lycee Francais // 60 deelnemers

Sculptuurworkshop // 20 deelnemers

Het Duitse *Learn, Dig, Build* lespakket was onderdeel van de reguliere rondleidingen door de expositie. Er zijn geen aantallen bekend van het aantal v/d totale bezoekers (30.000) dat hier aan deelgenomen heeft.

Tensta Konsthall

Hetzelfde geldt voor Tensta Konsthall. Van de 1.800 bezoekers heeft een deel de *Now You Know* rondleiding gehad.

LEZINGEN EN SEMINARS

Learn, Dig, Build conferentie, K21, Düsseldorf, 29 november 2025 // 50 bezoekers

HERE: Heritage Reflections (presentatie toolkit), 10 November 2025. // 186 deelnemers

AICA – Undoing Historical ‘Othering’ Through Art. Joke de Wolf – (toolkit) Johannesburg, 29 Oktober 2025 // ca 40 deelnemers

Connecting Museums to the Plantations That Funded Them, lezing Kochi-Muziris Biennale (Let's Talk series), Renzo Martens (Human Activities), RLV College of Music and Fine Arts, Thrippunithura, India, 4 Augustus 2025 // ca 40 bezoekers

Lusanga and Brussels. an exploration of decolonial practices, AFIELD Forum: Transitional Justice by Artists met Ced'art Tamasala (CATPC), Renzo Martens (Human Activities) en François Makanga, Globe Aroma, Brussel, 28 Mei 2025 // 40 bezoekers

Post-Plantation (agora – séminaire écologies post-artistiques) with Renzo Martens (Human Activities), Centre d'art contemporain de Malakoff, Parijs, 4 April 2025 // 40 bezoekers

Metals, Mining, and Jewelry: Making the World Anew, seminar van Ariella Aïsha Azoulay en Macarena Gómez-Barris, gastbijdrage Renzo Martens en Ced'art Tamasala (CATPC), Brown University, 10 maart 2025 // 20 deelnemers

Opening CATPC in ArtBase. Stadhuis Terneuzen, met Mbuku Kimpala, Matthieu Kasiama, and Ced'art Tamasala (CATPC), and Renzo Martens (Human Activities), Terneuzen, 25 January 2025 // 140 bezoekers

HUMAN ACTIVITIES

Feestelijke opening *Two Sides of the Same Coin*, roundtable discussion with Madame Dominique Thibaux (great-niece Maximilien Balot), Endy Ezeluomba (curator at the Virginia Museum of Fine Arts), Ced'art Tamasala, Matthieu Kasiama, Mbuku Kimpala of CATPC and Renzo Martens (Human Activities), moderated by Hicham Khalidi, Van Abbemuseum, Eindhoven, 18 January 2025 // 223 bezoekers

HUMAN ACTIVITIES

BIJLAGE: Publieksbereik via media

Artikelen en links media 2025

NATIONAAL EN LOKAAL

- **Na een museum in Congo werkt kunstenaar Renzo Martens nu met Zeeuwse scholieren aan nieuwe kunstruimte**, NRC, 17 december 2025, Leontine van der Elst (Dutch)
- **Na zijn museum in Congo opent Renzo Martens nieuwe 'White Cube' in Zeeuws-Vlaanderen**, de Volkskrant, 9 december 2025, Anna van Leeuwen (Dutch)
- **Museum voor 'afgehaakt Nederland': Congolees collectief koopt dankzij kunst land terug**, De Telegraaf, 13 January 2025, Paola van de Velde (Dutch)
- **Het Van Abbemuseum laat zien dat onze welvaart een keerzijde heeft**, Brabants Dagblad, 4 Januari 2025, Irma van Bommel (Dutch)
- **Renzo Martens in De Nieuws BV**, NPO Radio 1, 18 December 2025
- **Renzo Martens in Radioprogramma "Zeeland Wordt Wakker"**, Omroep Zeeland, 14 januari 2025
- **Kunstenaar Renzo Martens initieert White Cube Zeeuws-Vlaanderen**, Metropolis M, 9 december 2025.
- **Leerlingen Lodewijk College exposeren in museum in Congo**, Zeeuwsch-Vlaams Advertentieblad, 4 september 2025
- **Leerlingen Lodewijk College exposeren in museum in Congo**, Omroep ZVL, Youtube, 10 september 2025
- **Renzo Martens wil museum op Zeeuws-Vlaamse akker bouwen: 'Hier mogen gewone mensen bepalen hoe hun wereld eruitziet'**, AD, 20 december 2025
- **Terneuzen opent het ene na het andere internationaal georiënteerde kunstcentrum – wat is er aan de hand?**, Metropolis M, 2 April 2025 (Dutch)
- **Derk Sauer wordt geraakt door kunst uit Congo. 'Er zijn beelden van verkrachting, van slavernij, maar ook van voorouders'**, Trouw, 24 January 2025, Harmen van Dijk (Dutch, print)

INTERNATIONAAL

- **CATPC on 82nd position in Art Power 100**, ArtReview, 4 December 2025 (online en print)
- **African Artist Collective Calls on Museums to Rectify Their Debt to Plantation Workers**, ARTnews, 10 November 2025, Brian Boucher
- **CATPC Challenges Museums to Confront the Labor That Built Them**, Art Africa News, 13 November 2025, Brian Wandera
- **The Art of Healing: Lusanga's journey of land and historical reckoning**, ZAM, 27 October 2025, Francis Mbala
- **Kwilu: Art and Agroforestry, a Virtuous Circle to Restore Lusanga's Image**, Versvert infos, 8 September 2025, Bertin Al-bashir (Frans)

HUMAN ACTIVITIES

- **Kwilu: A l'école Luyalu, le CATPC forme des jeunes a l'autoprise**, Versvert, 7 september 2025
- **Lusanga/Kwilu: planter un arbre pour la survie de l'homme et de la planete**, Versvert, 5 september 2025
- **Art et agroforesterie. Accent aigu sur René Ngongo à Lusanga**, Versvert infos, 1 September 2025, Ruben Ns Mayoni (Frans)
- **A Lusanga, le CATPC dans l'agroferestesterie**, Versvert TV, 2 oktober 2025
- **Why Technology Needs Artists: 40 international perspectives. An interview with CATPC**, British Council, July 2025, Hannah Andrews and Aurora Hawcroft
- **White Cube: Empowering Exploited Communities Through Art**, bloolooop, 26 Juni 2025, Charlotte Coates
- **식민 기억을 내재한 '플랜테이션' 그 위에 서다 초콜릿의 쓴맛, 예술의 단맛...CATPC의 탈식민 미술**, Junggi, 7 June 2025, Anjin-guk (Koreaans)
- **The International Celebration of Blasphemy and the Sacred**, springerin, June 2025, CATPC (Duits)
- **België mag kunst plantage-arbeiders niet langer negeren**, De Standaard, 17 February 2025, Renzo Martens
- **Verslag Vlaams Parlement - vragen n.a.v. stuk Renzo Martens**, Vlaams Parlement, 27 februari 2025.
- **Het Van Abbemuseum in Eindhoven kan het AfricaMuseum leren minder verkrampd te dekoloniseren**, De Standaard, 11 February 2025, Inge Schelstraete
- **Dankzij kunst kopen plantagearbeiders hun gestolen land terug**, VRT België, 9 juli 2025
- **CATPC, Arte Comunitario Para Descolonizar La Tierra**, Magis, 23 January 2025, Daleysi Moya (Spaans)
- **Çağdas Sanat Dünyasında Görmezden Geline Hikayeler: Two Sides of the Same Coin Sergisi**, DAC Istanbul, 14 January 2025 (Turks)

SPECIFICATIE BEREIK VIA DE MEDIA IN AANTALLEN

TITEL NATIONAAL	Bereik
Telegraaf	638.000
NRC	356.000
Volkskrant	572.000
Metropolis M	30.000
Het Parool	156.000
AD	794.000
Radio 1 De Nieuws BV	
PZC	83.000
Omroep Zeeland	
Zeeuwsch-Vlaams Advertentieblad	52.200
Omroep ZVL	
Trouw	217.000

HUMAN ACTIVITIES

TOTAAL	2.898.200
---------------	------------------

TITEL INTERNATIONAAL	Bereik
ArtReview	1.000.000
ARTnews	1.100.000
De Standaard	624.000
TOTAAL	2.724.000

Bronnen

<https://nmodata.nl/printing/dagbladen-editie-print-replica>

<https://www.zva-online.nl/adverteren>

ArtReview: eigen opgave

<https://backend.artreview.com/wp-content/uploads/2024/12/AR-MediaKit-2025.pdf>

ARTnews: 1,1M volgers op Insta

Metropolis M: vele tienduizenden, eigen opgave

<https://metropolism.com/nl/advertising/>

<https://www.standaard.be/media-en-cultuur/kranten-bereiken-steeds-meer-lezers/40799553.html>

N.B. van een aantal media (radio) konden we geen betrouwbare informatie vinden, die hebben we buiten de telling gelaten. We denken dat er ook zonder deze cijfers een goed beeld is van het grote, brede bereik van onze activiteiten.

HUMAN ACTIVITIES

BIJLAGE: Partners

Onze belangrijkste partner – al sinds 2012 – is CATPC, de Cercle d'Art Travailleurs Plantation Congolaise. Wij zijn hen erkentelijk voor het vertrouwen.

Ons werk in 2025 zou niet mogelijk zijn geweest zonder de volgende partners, subsidienten en donors.

Partners

- OMA (Office for Metropolitan Architecture)
Scenery
- Majade
- Clin D'Oeil Films
- De Balie
- Nederland Wordt Beter
- Van Abbemuseum
- CBK Zuidoost
- VPRO
- BBC
- Arte
- De Balie
- Gallery KOW
- HZ University of Applied Sciences
- Lodewijk College
- Basisschool De Driesprong
- Pickles PR

Financiers en donateur

- AFK
- A.M.A. Groot
- Brave New Works
- Fonds21
- Gemeente Terneuzen
- Gieskes-Strijbis Fonds
- Jan Hein van Joolen
- Mondriaan Fonds
- Provincie Zeeland
- Stichting de Boomgaard
- Stichting Stokroos
- Een anonieme stichting
- Private donateurs
- Board of friends

Mediapartners

VPRO, ZDF, BBC, ARTE, VRT, RTBF, Pickles PR

We zijn zeer erkentelijk voor de -in veel gevallen- langdurige steun van deze organisaties en individuen, voor hun financiële ondersteuning, voor het genereus delen van hun advies, hun kennis, hun expertise en hun netwerk.

HUMAN ACTIVITIES

Tot slot, wat een partner over ons zegt, uit het verslag van het Van Abbemuseum over "Two Sides of the Same Coin"

Human Activities speelt een cruciale rol in de wereldwijde verspreiding van de kunstwerken van CATPC en faciliteert dat de winst hiervan rechtstreeks terugvloeit naar de plantage-gemeenschappen. Deze samenwerking had een grote inhoudelijke meerwaarde, omdat het niet alleen om het presenteren van kunst ging, maar ook om het daadwerkelijk herstellen van economische ongelijkheid door de opbrengsten van de kunst te herinvesteren in de gemeenschappen die historisch benadeeld zijn. De focus lag niet alleen op symbolische kritiek, maar op het creëren van materiële veranderingen. Door deze samenwerking werd de impact van de kunst verder vergroot, kreeg de tentoonstelling een sterk sociaal en maatschappelijk engagement, en werd de bredere discussie over dekolonisatie en economische rechtvaardigheid binnen de kunstwereld gevoerd.